

ULUSLARARASI
ANADOLU SANAT SEMPOZYUMU
INTERNATIONAL
ANADOLU ART SYMPOSIUM

TAM BİLDİRİ KİTABI
FULL PAPER BOOK

**AART ULUSLARARASI
ANADOLU SANAT SEMPOZYUMU
TAM BİLDİRİ KİTABI**

Anadolu Üniversitesi Yayın No: 4200
Güzel Sanatlar Fakültesi Yayın No:103
ISBN:978-975-06-4157-2

Sempozyum Düzenleyen Kurum:

Anadolu Üniversitesi
Güzel Sanatlar Fakültesi

Sempozyum Onursal Başkanı:

Prof. Dr. Fuat Erdal

Sempozyum Başkanı:

Prof. Rahmi Atalay

Sempozyum Takvimi:

15-16 Nisan 2021

Sempozyum Dili:

Türkçe ve İngilizce

Sempozyum Bilim Kurulu Başkanı:

Prof. Rahmi Atalay

Sempozyum Düzenleme ve Yürütme Kurulu

Prof. Nurbıye Uz

Doç. Duygu Kahraman

Dr. Öğr. Üyesi Murat Ateşli

Doç. Dr. Selvin Yeşilay

Doç. Dr. Çiğdem Taş Alicenap

Dr. Öğr. Üyesi Gökтуğ Günkaya

Öğr. Gör. Cemalettin Yıldız

Öğr. Gör. Işıltañ Ataman Tiryaki

Öğr. Gör. Ülkü Coşkun

Arş. Gör. Aydan Erarslan

Arş. Gör. Ayşe Yerebakan

Arş. Gör. Emin Bakan

Arş. Gör. Esra Öztürk Razi

Arş. Gör. Halim Yentür

Arş. Gör. Hasan Çimenci

Arş. Gör. Harika Musal Çakmaklısoy

Arş. Gör. İbrahim Korkmaz

Arş. Gör. Kutlu Alican Düzal

Araş. Gör. Melike Atılkan

Arş. Gör. Nazan Çelik Brutscher

Arş. Gör. Nihal Turan

Arş. Gör. Onur Kuran

Arş. Gör. Ozan Uygan

Arş. Gör. Öncü Çelikoğlu

Arş. Gör. Özge Öner

Arş. Gör. Özge Tan

Arş. Gör. Özgür Uğuz

Arş. Gör. Remzi San

Arş. Gör. Selim Çınar

Arş. Gör. Ufuk Ramazan Akbey

Arş. Gör. Yasin Arslan

Arş. Gör. Ziya Gökhan Apaydın

Bildirilerdeki tüm içeriklerin
sorumlulukları yazarlarına aittir.

Bildiriler başvuru sıralamalarına göre dizilmiştir.

Prof. Dr. Fuat Erdal Anadolu Üniversitesi Rektörü	8
Prof. Rahmi Atalay Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dekan V.	10
DAVETLİ BİLDİRİLER INVITED GUESTS PAPERS.....	12
THE 3D CERAMIC PRINTING AND ITS ROLE IN RESEARCH AND TEACHING Anna Calluori Holcombe	13
HISTORICAL TRANSITIONS AND CONTEMPORARY CONNECTIONS IN GLASSMAKING Chad Holliday.....	14
HEYKELDE DİJİTAL DÖNÜŞÜM Doç. Bülent Çınar	15
STORYTELLING AND VISUAL DESIGN Ellen Lupton.....	16
VALUES AND RESPONSIBILITIES IN ART, CRAFT, DESIGN. Jacques KAUFMANN	17
BİR MÜZE AÇILIŞININ KÜRATÖRLÜĞÜNÜ YAPMAK ANKARA REŞİM HEYKEL MÜZESİNİN SALONLARININ TASARIMINI TANZİM VE TEFİRİŞİNİ PROJELENDİRMEK Prof. Dr. Kıymet Giray , Dr. Güniz Meltem Giray.....	18
TÜRKİYE GÜNCEL SANATI TARİHİ İLE MODERN SANATININ TARİHİNİ GEÇİŞLİ YAZMA PROBLEMİ Süreyya Evren	19
IDEA: "DRAWING HAS UNDENIABLY BEEN A TOOL TO DEVELOP IDEAS, BUT THE PROCESS ITSELF IS WHAT KEEPS MY WORK HEALTHY." Sandra Trujillo.....	20
BLOOM MAPS: CONTENT AND PROCESS – A SERIES. Timothy Frerichs	21
WHICH ISSUES ARE IMPORTANT TO THINK ABOUT IF YOU WANT TO EDUCATE ART STUDENTS? Timon HAGEN	22
SÖZLÜ BİLDİRİLER ORAL PAPERS.....	23
GESTALT TEORİSİ VE GÖRSEL ALGISAL ORGANİZASYON YASALARI GESTALT THEORY AND VISUAL PERCEPTIONAL ORGANIZATION LAWS Lefika Yılmaz Sandal, Prof. Metin İnce	24
VİDEO OYUN ÇEVRE KONSEPT TASARIMLARINDA ÜÇ BOYUTLU İLLÜSTRASYON YÖNTEMLERİ 3D BASED ILLUSTRATION TECHNIQUES FOR VIDEO GAME ENVIRONMENT CONCEPT DESIGN Arş. Gör. Hazal Yayalar.....	39
GÜNÜMÜZ ÇAĞDAŞ SANATINDA KİMLİK VE ÖTEKİLEŞTİRME SORUNALI THE PROBLEM OF IDENTITY AND OTHERIZATION IN TODAY'S CONTEMPORARY ART Mükrem Altıkardeş	53
KAVRAMSAL SANATTA YAZININ KULLANIMI VE BİR BİLGİSAYAR YAZILIMI OLARAK YENİ MEDYA SANATI USE OF WRITING IN CONCEPTUAL ART AND NEW MEDIA ART AS A COMPUTER SOFTWARE Dr. Öğr. Üyesi Ezgi Tokdil	68
POSTMODERN SANATTA KÜBİST AÇILIMLAR, 'ZAMANA' İLİŞKİN YENİ YÖNELİMLER CUBIST PERSPECTIVES IN POSTMODERN ART, NEW TRENDS ABOUT TIME Dr. Öğr. Üyesi Ezgi Tokdil	93
"KALİPLARI AŞINCA" SERGİSİ BAĞLAMINDA SERAMİK SANATINDA ANTHROPOMORFİK MİTLERDEN İZLER TRACES OF ANTHROPOMORPHIC MYTHS IN THE ART OF CERAMIC IN THE CONTEXT OF THE EXHIBITION "BEYOND THE VESSEL" Arş. Gör. Fevziye Yelmen	114
TASARIMDA GÖRSEL DÜŞÜNME VE ESKİZ SKETCHING AND VISUAL THINKING IN DESIGN Doç. Özge Kandemir, Arş. Gör. Aysu Ceren Yılmaz	126
TASARIMDA YENİ BİR STRATEJİ POP-UP KÜLTÜRÜ VE UYGULAMALARI A NEW STRATEGY IN DESIGN POP-UP CULTURE AND ITS APPLICATIONS Doç. Özge Kandemir, Arş. Gör. Elif Mutlu	137
TOPLUMSAL OLAYLARIN SANATA YANSIMASI BAĞLAMINDA ADRIENNE SLOANE'UN YAPITLARINDA BİREYSEL SÖYLEMLER INDIVIDUAL DISCOURSE'S ADRIENNE SLOANE'S WORKS IN THE CONTEXT OF REFLECTION OF SOCIAL EVENTS Dr. Öğr. Üyesi Nazan Oskay	149
ERKEN DÖNEM TÜRK SINEMASINDA GÖLGEDE KALMIŞ BİR FİĞÜR: ATATÜRK'ÜN KAMERAMANI KENAN ERGİNSOY A FORGOTTEN FIGURE IN EARLY TURKISH CINEMA: ATATÜRK'S CAMERAMAN KENAN ERGİNSOY Dr. Öğr. Üyesi Tunç Boran	164
FOTOĞRAF VE MİTOLOJİ İLİŞKİSİ BAĞLAMINDA MAGNUM FOTOĞRAFLARI ÖRNEĞİ MAGNUM PHOTOS IN THE CONTEXT OF THE RELATION OF PHOTOGRAPHY AND MYTHOLOGY Doç. Dr. Mehmet Fatih Yelmen	186
TASARIM DENEYİMİNDE VE MEKAN TASARIMINDA SES SOUND IN DESIGN EXPERIENCE AND SPACE DESIGN Doç. Özge Kandemir, Aylin Yamandağ Öner.....	201
TÜRK MEDENİYETİNDE KADIN VE ERZURUM'DA KADIN İMGESİ WOMEN IN TURKISH CIVILIZATION AND THE IMAGE OF WOMEN IN ERZURUM Prof. Dr. Yunus Berkli, Arş. Gör. Ayşegül Zencircıran	215
ANTİK ÇAĞ HEYKEL ATÖLYELERİ VE BRONZ DÖKÜM TEKNİKLERİ ANCIENT SCULPTURE WORKSHOPS AND CASTING TECHNIQUES Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin Erpehlivan	233
GRAFİK TASARIMDA ELEŞTİREL BİR DİL OLARAK PARODİ PARODY AS A CRITICAL LANGUAGE IN GRAPHIC DESIGN Dr. Öğr. Üyesi Rahşan Akgül	255
ÖTEKİ CİNSİN SANATINDA FEMİNİST YAKLAŞIMLAR FEMINIST APPROACHES IN THE ART OF THE OTHER GENDER Kıymet Güven Ak	269
MİLYARLARCASININ ARASINDA TEK BİR NOKTA: YAYOI KUSAMA A SINGLE PARTICLE AMONG BILLIONS: YAYOI KUSAMA Arş. Gör. Dr. Yeliz Canteğin.....	282
POSTMODERN RESİMDE YAZININ ÇEKİCİLİĞİ: ASEMIK YAZI ATTRACTION OF WRITING IN POSTMODERN PAINTING: ASEMIC WRITING Dr. Öğr. Üyesi Tuba Kınay Gör	296
TASARIM EĞİTİMİNDE İNTERNET VE SOSYAL MEDYA ETKİLEŞİMİ INTERACTION OF THE INTERNET AND SOCIAL MEDIA ON DESIGN EDUCATION Doç. Nilay Özsvağ Uluçay.....	310
TARYN SİMON'UN KAÇAK MAL ADLI ESERİ ÜZERİNE POLİTİK BİR OKUMA / İKTİDARIN GÖRÜNMEYEN YÜZÜ VE TEMSİL A POLITICAL STUDY ON TARYN SIMON'S WORK ENTITLED "CONTRABAND": REPRESENTATION AND THE INVISIBLE FACE OF POWER Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Dere.....	321
BULUNTU NESNELER İLE DENEYSEL İLLÜSTRASYON EXPERIMENTAL ILLUSTRATION WITH FOUNDED OBJECTS Arş. Gör. Kübra Canlı	335
SANAT ELEŞTİRİSİ DERSİ KAPSAMINDA KÜLTÜRLERARASI ÇOCUK OYUNLARININ KARŞILAŞTIRILMASI COMPARISON OF INTERCULTURAL CHILDREN'S GAMES WITHIN THE SCOPE OF ART CRITICAL COURSE Doç. Dr. Nalan Okan Akın	340
RİMAS VISGİRDA'NIN SERAMİK ESERLERİNDE GÖLGE İMGESİ SHADOW IMAGE ON RİMAS VISGİRDA'S CERAMICS Dr. Öğr. Üyesi Sanver Özgüven	350
GELENEKSEL EL DOKUMA HALICILIĞINDA AVANOS YAPISI AVANOS STRUCTURE IN TRADITIONAL HAND WEAVING Doç. Dr. Ebru Çoruh, İrem Ketmen	362

Prof. Dr. Fuat Erdal
Anadolu Üniversitesi Rektörü

Temeli 1958 yılında Eskişehir İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi ile atılan, 1982 yılında şu andaki kurumsal kimliğine dönüşen Anadolu Üniversitesi, ülkemizin en köklü ve saygın eğitim kurumlarından biridir. Anadolu Üniversitesi bugün, üçü açık ve uzaktan öğretim veren on iki fakülte, biri devlet konservatuarı olmak üzere üç yüksekokul, iki meslek yüksekokulu, altı enstitü ve otuz araştırma merkezi ile eğitim-öğretimin ve araştırmanın çeşitli alanlarına, çağdaş ve yenilikçi yöntemler ışığında, ulusal ve uluslararası düzeyde katkı sağlamaktadır.

Uzaktan öğretim sisteminin hayata geçirilmesi gibi önemli ilkleri gerçekleştiren üniversitemiz, özellikle niteliksel anlamda büyümeyi hedefleyerek teknolojik ve bilimsel gelişmeleri eğitim-öğretimin ve araştırmanın belirleyici unsuru kılmıştır. Anadolu Üniversitesi kurumsal olarak, öğrenciyi merkeze alan bir eğitim anlayışıyla teknolojik ve bilimsel gelişmeleri takip edip uygulamanın yanında, kampüs yaşamının zenginleşmesini hedeflemektedir.

Bu başarıların yanında Anadolu Üniversitesi, kültürel gelişmenin bir ülkenin en büyük hedeflerinden biri olduğu inancında olmuştur. Ülkemiz, zengin tarihi mirası, çağdaş dünyanın sorunlarına olan duyarlılığı ve dinamik genç nüfusu ile kültürel zenginliğe ulusal ve uluslararası önemli katkılar sunmaktadır. Biz de Anadolu Üniversitesi olarak, bu inançla, kültürel zenginleşmenin çok önemli bir ayağı olduğunu düşündüğümüz sanatı ve sanatçıyı her zaman kurumsal olarak destekledik ve desteklemeye devam etmekteyiz. Güzel Sanatlar Fakültemiz, üniversitemizin ülkemiz sanatına ve sanat eğitimine sunduğu katkılarının her zaman güvencesi olmuştur. 1983 yılından itibaren eğitim ve öğretim faaliyetini kesintisiz olarak sürdüren Güzel Sanatlar Fakültesi, bugün ülkemizin sanat ve tasarım konularında eğitim veren en önemli kurumlarından biri haline gelmiştir.

Güzel Sanatlar Fakültesi, akademik ve kültürel ilerlemeyi, sanat eğitiminin bir adım ötesine taşıyarak AART Uluslararası Anadolu Sanat Sempozyumu'nu düzenlemiştir. Ülkemizden ve yurt dışından çeşitli alanlardan akademisyenlerin, sanatçıların, tasarımcıların, ilgili sektörden paydaşların ve öğrencilerin bir araya gelerek çevrimiçi olarak sunduğu sözlü ve poster bildirilerin yayınlandığı bu kitapçığın, fakültemizin sanata ve sanat eğitimine yaptığı katkılarının kalıcılığını sağlayan önemli bir eser olduğu düşüncesindeyim.

Başarılı ve verimli bir sempozyum olması dileklerimizle.

Prof. Dr. Fuat Erdal
Anadolu Üniversitesi Rektörü

Anadolu University, whose foundation was laid in 1958 with Eskişehir Academy of Economic and Commercial Sciences and transformed into its current corporate identity in 1982, is one of the most established and reputable educational institutions in our country. Today, Anadolu University makes national and international contribution to various fields of education and research in light of modern and innovative methods with its 12 faculties, three of which are open and distance education, three colleges, one of which is a state conservatory, two vocational schools, six institutes and thirty research centers.

Our university, which has realized important firsts such as the implementation of the distance education system, has made technological and scientific developments the determining element of education and research, especially by aiming to grow in a qualitative sense. Anadolu University aims to enrich campus life as well as follow and apply technological and scientific developments with an educational approach that puts students at the center.

In addition to these achievements, Anadolu University believes that cultural development is one of the biggest goals of a country. Our country, with its rich historical heritage, sensitivity to the problems of the contemporary world, and its dynamic young population, makes important national and international contributions to cultural wealth. With this belief, we, as Anadolu University, have always institutionally supported and continue to support the arts and artists, which we consider to be a very important pillar of cultural enrichment. Our Faculty of Fine Arts has always been the guarantee of our university's contribution to our country's art and art education. The Faculty of Fine Arts, which has been continuing its education and training activities continuously since 1983, has become one of the most important institutions of our country providing education in art and design.

Organizing the AART International Anatolian Art Symposium, the Faculty of Fine Arts takes academic and cultural progress one step beyond art education. I believe that this booklet, which includes oral and poster presentations, presented online by academicians, artists, designers, stakeholders and students from various fields from our country and abroad, is an important work that ensures the permanency of our faculty's contributions to arts and art education.

I hope it will be a successful and productive symposium.

Prof. Dr. Fuat Erdal
Rector of Anadolu University

Prof. Rahmi Atalay
Anadolu Üniversitesi
Güzel Sanatlar Fakültesi Dekan V.

1983 yılında Uygulamalı Güzel Sanatlar Yüksekokulu olarak Seramik ve Grafik bölümleriyle sanat ve tasarım eğitime başlayan Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, akademik bilgi ve sanat üretimindeki başarılarıyla ülkemizin kültür-sanat ortamına önemli katkılar sağlayan sanat eğitimi kurumlarından biridir. Bu başarının en temel nedenleri; yaratıcılığa, özgünlüğe, sosyal duyarlılığa, kurumsal düşünceye, çağdaş evrensel gelişmelere dayanan bir eğitim modeli izlemiş olmamızdır. Fakültemiz bugün, Grafik Sanatlar, Seramik, Cam, Çizgi Film ve Animasyon, Heykel, Resim ve Baskı Sanatları bölümleriyle sanat ve tasarım alanında eğitim vermektedir. Bölümlerimizde sunulan çağdaş eğitim-öğretim programları ve yöntemleri ışığında sürdürdüğümüz sanat eğitiminin yanında; sanat, tasarım ve sanat eğitimi alanını geliştirmek için çağdaş dünyayla uyumlu akademik bilgi üretimini, sanatsal faaliyetleri desteklemekte ve gerçekleştirmekteyiz.

Bu vizyon bağlamında, Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi olarak bu yıl ilkinin gerçekleştirdiğimiz ve iki yılda bir düzenleyerek gelenekselleşmesini hedeflediğimiz AART Uluslararası Anadolu Sanat Sempozyumu, ülkemizden ve yurt dışından çeşitli alanlardan akademisyenleri, sanatçıları, tasarımcıları, ilgili sektörden paydaşları ve öğrencileri bir araya getiren bir düşünce ve tartışma platformu olmuştur. Bu sayede sempozyumumuz ilgili alanlardaki katılımcılara özgür ve eleştirel bir ifade ortamı sunmuştur. Disiplinlerarası ve uluslararası niteliğe sahip sempozyumda sanat, tasarım ve sanat eğitimi alanlarının karşılaştığı sorunlar ve çözüm önerileri hakkında eleştirel perspektifte ele alınan bilgilerin paylaşılmasıyla çok sesli ve yaratıcı düşünce ortamının daha geniş bir zeminde buluştuğunu görmekteyiz. Böylelikle AART Uluslararası Anadolu Sanat Sempozyumu sanat, kültür ve bilgi üretimine büyük bir zenginlik katmıştır.

15-16 Nisan 2021 tarihinde çevrimiçi olarak düzenlediğimiz sempozyum kapsamındaki güzel sanatlar, sanat, tasarım, bilim, teknoloji ve sanat eğitimi alanlarında sunulan sözlü ve poster bildirileri bu kitapçıkta yayınlıyoruz. Sempozyumun amaçlarından biri, sanatsal yaklaşımların, akademik ve bilimsel düşüncelerin ortaya çıkarılıp paylaşılmasını sağlayacak çoğulcu bir zemin yaratmak; diğer amacı ise, düşünceyi kalıcı hale getirmek ve böylece tarih içerisinde kültürün gelişimine katkı verecek birikimi oluşturmaktır. Bu düşünceler ışığında yayınlanan bildirilerin ilgili alanlardaki güncel sorunlara, akademik tartışma ortamına ve eleştirel düşünceye kalıcı bir biçimde önemli katkılar sunacağını düşünmekteyiz.

Sempozyumun düzenlenmesine destek veren üniversitemiz Rektörü Sayın Prof. Dr. Fuat ERDAL'a; sempozyumun gerçekleşmesinde değerli katkıları olan bilim ve yürütme kurullarına; emeği geçen fakültemiz öğretim üyesi ve elemanlarına teşekkür ederiz. İlkinin düzenlediğimiz bu sempozyumu, yakın bir zamanda ve talihsiz bir biçimde kaybettiğimiz değerli hocalarımız Dr. Öğr. Üyesi Faruk ATALAYER ve sempozyumun gerçekleşmesinde çok büyük emeği olan Prof. Nuriye Uz'a ithaf eder, aziz hatıralarını yaşatacak bir sonraki sempozyumda görüşmek isteriz.

Prof. Rahmi Atalay
Anadolu Üniversitesi
Güzel Sanatlar Fakültesi Dekan V.

Anadolu University Faculty of Fine Arts, which began to offer art and design education with its Ceramics and Graphics departments in 1983, is an art education institution that makes significant contributions to the culture and art environment of our country with its success in academic knowledge and art production. The main reasons for this success stem from following an educational model based on creativity, originality, social awareness, corporate thinking, and contemporary universal developments. Our faculty teaches art and design with its departments of Graphic Arts, Ceramic, Glass, Cartoon and Animation, Sculpture, Painting and Printmaking. We continue to offer our education by applying the latest methodology, carrying out academic and artistic activities that will support and develop art, design and art education, and contributing to these fields in harmony with the contemporary world.

In line with this vision, The AART International Anadolu Art Symposium, being held for the first time this year and aimed at becoming a tradition by being held every two years in the future, creates a productive discussion platform that brings academics, artists, and stakeholders from various fields and sectors together at both national and international level. In this way, our symposium provides a medium of free and critical expression to participants in related fields. The polyphonic and creative thinking facilitated by this interdisciplinary and international symposium reaches a wide audience by sharing knowledge about the problems faced by the fields of art, design and art education where solutions to these problems are proposed from a critical perspective. Thus, the AART International Anadolu Art Symposium enriches the production of art, culture and knowledge. We publish oral and poster presentations about fine arts, art, science, technology and art education presented online within the scope of the symposium on 15-16 April 2021 in this book of proceedings.

One of the aims of the symposium is to create a pluralistic ground that will enable artistic approaches, and academic and scientific thoughts to be revealed and shared. It also aims to make ideas permanent and thus to create an accumulation of knowledge that will contribute to the development of culture. Papers published in the light of these ideas make an important and lasting contribution to solution of the current problems and to fostering academic depth and critical thinking in the related fields.

We would like to thank the rector of our university, Prof. Dr. Fuat ERDAL, who kindly gave tremendous support the organization of the symposium, and the scientific and executive committees for their valuable contributions to holding the symposium, and the faculty members and staff of our faculty who have contributed. We dedicate this first symposium to our esteemed late professors Faruk ATALAYER and Nuriye UZ. We are most grateful for their invaluable support to this symposium, but also deeply saddened by their recent demise. We would like to see you at the next symposium, which will keep their precious memories alive.

Prof. Rahmi Atalay
Anadolu University
Dean of Faculty of Fine Arts

TOPLUMSAL OLAYLARIN SANATA YANSIMASI BAĞLAMINDA ADRIENNE SLOANE'UN YAPITLARINDA BİREYSEL SÖYLEMLER

INDIVIDUAL DISCOURSESIN ADRIENNE SLOANE'S WORKS IN THE CONTEXT OF REFLECTION OF SOCIALEVENTS

Dr. Öğr. Üyesi Nazan Oskay

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi
nazan_oskay@hotmail.com

ÖZET

Sanat, sanatçının fikirleri ve yaratıcılığı yoluyla insanı tartışan bir üretim biçimidir. Her çağın toplumsal problemleri, dönemin sanatçıları tarafından ele alınıp irdelenmiştir. Sanatçı duyarlılığı yaşadığı dünyayı bir tanık olarak izleyip; tanıklığının verilerini sanatın yaratıcı diline dönüştürmüştür. Aynı olayları izleyen farklı sanatçıların yaratıcı yorumları farklılık gösterse de yaşananların tarihe düşürülmüş sanatsal bir notu olarak uygarlık tarihinde yer almaktadır. İnsanlığın kültürel ve siyasal tarihi bağlamında sürekli bir değişim içinde varlığını sürdüren sanat, her dönem farklı olay ve olguların imgelemi ile izleyiciye ulaşmıştır. Günümüz çağdaş sanat eserleri incelendiğinde, toplumsal sorun olarak kabul edilen dünya üzerindeki savaşlar, göçler, çarpık kentleşme, çevre kirliliği, küresel ısınma vb. daha pek çok toplumsal sorunu konu edindiği görülmektedir. Toplumsal problemlere dikkat çekmeye yönelik sanatsal pratikler, izleyiciyi duyarlı olmaya yöneltmektedir. Bu bağlamda plastik sanatlarda kendisine yer bulan lif/tekstil sanatı ile üretim yapan sanatçılar da çaba göstermektedir. Bu çalışmanın amacı; sanatın var oluşunu, sanatın toplum ile ilişkisini, toplumsal sorunların sanatçıya nasıl yansıdığını ve sanatçının bunu nasıl ifade ettiğini irdelemenin yanı sıra toplumsal sorunlara dikkat çekerek sanatsal üretimler gerçekleştiren lif/tekstil sanatçısı Adrienne Sloane'un yapıtları üzerinde bir analiz yapmaktır. Çalışmada; sanatçıyla yapılan görüşmeler sonunda elde edilmiş belgeler, röportaj verileri ve sanat literatüründe sanatçıya ilişkin incelemeleri kapsayan yayınlarla elde edilmiş bilgiler kaynak olarak kullanılmıştır. Derleme niteliğindeki bu çalışmanın önemi kaynakların büyük bir kısmının bizzat sanatçıdan sağlanmış olmasıdır.

Anahtar Kelimeler: Sanat, Toplumsal Sorun, Lif/Tekstil Sanatı, Adrienne Sloane.

ABSTRACT

Art is a form of production that discusses man through the ideas and creativity of an artist. The Social problems of Period were addressed and examined by the artists of that period. Artistic sensibility has witnessed the world in Which artists lived and then turned the data of this witness into the creative language of art. Although the creative interpretations of different artists following the same events differ, they are included in the history of civilization as an Artistic note of what happened. Art, which continues to exist in a constant state of flux in the context of the cultural and political history of humanity, reached audiences with the imagination of various events and facts in each period. It is observed that the contemporary works of art today have discussed many Social problems in the world such as wars, migrations, unplanned urbanization, environmental pollution, global warming, etc. Artistic practices aimed at drawing attention to Social problems lead the audiences to be sensible. Artists who produce with fiber/textile art, which finds a place in plastic arts, also make efforts on this issue. This study aimed to analyze Adrienne Sloane's works, who performs Artistic work to draw attention to Social problems, besides exploring the existence of art, its relationship with society, how Social problems are reflected in artists, and how they express these problems. In the study, documents obtained from the interviews with the artist, commentary data, and the information obtained through publications covering reviews of the artist in the art literature were used as references. The significance of this compilation work is that most of the references were provided by the artist herself.

Keywords: Art, Social Problem, Fiber/Textile Art, Adrienne Sloane.

Giriş

Sanatçı doğası gereği sosyolojik değişimlere kayıtsız kalmayarak, dünya düzenindeki değişimleri sanatına yansıtmıştır. Özellikle 20. yüzyıl sanat akımlarıyla birlikte değişen sanat anlayışı, beraberinde birçok farklı yaklaşımı da getirmiştir. Kendi içerisinde birçok değişim-dönüşüm yaşayan sanat disiplinleri, sadece teknik ve malzeme olarak değil, sanatçının ve izleyicinin rolünü de yeniden biçimlendirmiştir. Bu anlamda Kavramsal Sanat, Yoksul Sanat, Fluxus vb. gibi sanatta biçimciliğe karşı çıkan, düşünceye önem veren anlayışlar ortaya çıkmıştır. Bu anlayıştaki sanatçılar sanatın topluma ve hayata karışmasını önermişlerdir (Bolat Aydoğan, 2008, s.32).“...her siyasal sistem, her yönetim biçimi ve kuramsal yapı, kendi sanat kuramcılarını ortaya çıkardığı gibi her sisteme karşı çıkış öğelerine bağımlı karşıtlığı savunan sanatçıları da ortaya çıkarmıştır” (Şimşek, 2000, s.197).

Tarih boyunca iç içe geçen sanat ve toplum ilişkisi, zamanla sanatçıların bireysel söylemleri üzerinde şekil almaya başlamıştır. 1960’larda sanatta yaşanan devinimle birlikte, tekstil, lif sanatı özelliğini kazanarak, plastik bir sanat alanı olarak kabul görmeye başlamıştır. Bu durumun gelişmesiyle tekstil, sadece geleneksel anlamda ürün veren bir olgu olmaktan çıkıp, toplumsal değişim sürecinde, muhalif bir kimlik olarak tekstil sanatçısının toplumsal olaylara nasıl baktığının, sanatına bunu hangi ölçüde yansıttığını gösteren bir alana evrilmiştir.

Bu çalışmada, muhalif bir kimlik sergileyen, tekstil sanatçısı Adrienne Sloane’un eserleri üzerinden toplumsal olayların nasıl ele alındığı yorumlanıp, açıklanmaya çalışılmıştır. Çalışma kapsamında konu ile ilgili veri toplama analizi yapılmış olup, ağırlıklı olarak sanatçı tarafından sağlanan kaynaklar kullanıldığından derleme yöntemi kullanılmıştır.

1. Sanat ve Toplum Etkileşimi

Duyguların, dışavurumsal ifadesi olan sanat; çağlar boyunca, farklı coğrafya, farklı kültür, farklı yaşam koşulları ile şekil almıştır. Bu nedenle sanat için genel olarak kabul gören bir tanımlama yapmak zordur. Baudelaire’in de ifade ettiği gibi “her çağın kendi tavrı, kendi bakışı ve duruşu vardır” (Antmen, 2008, s.159). Sadece estetik bir nesneden ibaret olmayan sanat, farklı işlev ve sorumluluklar üstlenerek, ilişkiler ağının bütünü olarak değerlendirilebilir.

Sanattan söz ederken, birtakım ölçütler öne sürerek başlamakta yarar görüyorum. Çünkü sanat, kolayca tanımlanabilir bir kavram değildir. Şunu baştan kabul etmek gerekiyor; her dönem her yaşam biçimi, her çağ kendi gereksinimlerine uygun sanat anlayışı geliştirmiştir. Elbette bunu bilinçli bir program çerçevesine yapmamıştır. Ekonomik ve sosyal gelişmeler, yeni fikir akımları ve en önemlisi, insanların gereksinimleri, sanatta birtakım yeni anlamlar yüklenmesini sağlamıştır (Tunç, 2018, s.19).

Tunç'un ifadesinde de anlaşıldığı gibi sanatın geçirmiş olduğu aşamalar ve sanata yüklenen roller çağın gerekliliklerine göre değişiklik göstermiştir. İnsanlığın kültürel ve siyasal tarihi bağlamında sürekli bir değişim içinde varlığını sürdüren sanat, Antik Çağ'da çoktanrıcılık, Orta Çağ'da tek tanrıcılık ve Modern Çağ'da ise doğa bilimlerinin dünyaya bakışıdır (Yılmaz, 2008, s.38). Riegl'in; "sanatın ilk iki çağda dinle, üçüncü çağda ise bilim ve felsefe tarihine bağlanmaktadır" ifadesi de bunu desteklemektedir (Hadjinicolaou, 1996, s.69).

Antik Çağ'da zanaat-sanat birlikteliğinden sonra yeni oluşumların ortaya çıkmasıyla birlikte, toplumsal üretimden ve teknik nesnelerden kopan sanat, daha sonra "*sanat için sanat*", "*toplum için sanat*", "*bilim için sanat*" gibi farklı akımlarla ifade edilmiş ve günümüzde yaşamla iç içe geçmiştir (Alıcı, 2014, s.91).

Bu devamlılıkta, bireysel bir anlayış kazanan sanat yapıtının, teması ve tekniklerinde de bir değişim söz konusu olduğu görülmektedir. Özellikle 20. yüzyılda ortaya çıkmaya başlayan çağdaş sanat anlayışıyla bu değişim daha da hızlanmış ve sanatçılar genel kabul gören sanat kuramlarının dışına çıkarak, kendi bireysel farklılıklarını ortaya koyacak nitelikte eserler yaratmışlardır (Oskay, 2019, s.13).

Sanat, toplumun dinsel, politik, ekonomik ve kültürel özellikleri ekseninde evrildiği için sanat yapıtı, salt sanatçının ruhunu yansıtan bir nesne değildir. İnsanlık tarihi ile birlikte var olan ve toplum içinde doğan, gelişen-dönüşen sanat, toplumsal olguları, toplumu oluşturan öğeleri, kavramları ve değerleri konu alır. Dolayısıyla toplumun ayrılmaz bir parçası olması kaçınılmazdır. "Antikçağdan modern çağa kadar sanatın işlevselliği geçerli olmuş ve sanat daima toplumsal amaçlar için bir araç olarak kullanılmıştır" (Üner, 2013, s.2).

Bir eylem ve ilkel dönemlerden bu yana yaşamın içerisinde var olan sanat, sanat-toplum ilişkisi Ersoy (2002, s.73-120)'ya göre;

Doğanın ve içinde yaşadığı sosyal gerçekliğin yorumlayıcısı olan sanatçı, yapıtlarında o toplumun özelliğini ve genel sanat anlayışını vurgular. Çünkü sanatçı toplumun bir parçasıdır. Toplumdan, halktan aldığını topluma geri verir. Yenilik ihtiyacı ilk önce sanatta başlar. Bu en açık şekilde toplumlardaki politik ve toplumsal bunalımlardan sonra sanatta ortaya çıkan yapıtlarda görülebilir.

Her dönemin sanat anlayışı, kendi dönemine ait toplumsal gelişmelerin etkisi altında olduğundan yaşanan bilimsel, felsefi, politik, ekonomik vb. gelişmeler sanata toplumsal-tarihsel açıdan yaklaşılmasını zorunlu kılmıştır. Dolayısıyla toplumun bir parçası olan sanatın bu değişimlerinden etkilenip, beslenmesi de kaçınılmaz olmuştur. Sanatın toplumda öne çıkan kavramlara ve kişilere doğru evrilmesi yaşanan gelişmeler ile birlikte farklılaşarak devam etmiştir (Ersoydan, 2012, s.34).

Toplumsal gerçeklerin yansıtılmasında önemli bir role sahip olan sanat, yarattığı bilinç düzeyiyle toplumların sanatsal gereksinimlerinin vazgeçilmezliğine vurgu yaparken, sanatın sonsuz açılımlarına da kaynaklık etmektedir (Akgül, 2012, s.9). Marksist anlayışa göre; sanatçı sanat emekçisi, bir üretici konumundadır. Sanat ise toplumun farkındalığına erişme enstrümanlarından birisidir (Korkmaz, 2018, s.28).

Toplumsal yaşamı oluşturan tüm oluşumlar/olgular, yapılar ve değerler ile sanat olgusu oldukça yoğun bir ilişki ve etkileşim içerisindedir. Sanatçının bireysel bir tavır sergiliyor olması, dünya görüşünü meydana getiren (siyasal, estetik ve etik vb.) ideolojilerin toplumsal bir duruş sergilemesini de engellememektedir. Aksine toplumsallaşmanın içine doğru itmektedir. Bu ne nedenledir ki, sanatçı kendisini ve sanatını ortaya çıkaran toplumsal ortamdan dışlayarak, sanat yapıtının salt biçimsel ve biçimsel bir nesne olarak ele alınmasını öngörmez. Sanatçı bilerek ya da bilmeyerek kendi varlığına damgasını vuran dünya görüşünü yapıtlarına taşımaktadır (Şimşek, 2000, s.260).

Sanatsal düşüncede bilişsel yorum yaşanan gerçekliğe yeni bir bakış açısı ya da yeni bir anlam ekler. Sanat, ürünlerini anlamları simgeleyen imgelerle inşa eder. Sanatçının yeniden yansıttığı dünyada geçmiş, şimdi ve gelecek aynı anda bulunur. Çünkü insanın bilincinde fikirler ve özlemler kronolojik bir zamanlama izlemez. Bu nedenle yapıcı ve yıkıcı tüm idealler ve fikirler sanatçının kullandığı imgelerde yeni anlamlar eklemlenerek gerçeklik kazanmaktadır (Oskay, 2019, s.16).

2. Toplumsal Olayların Aktarımında Tekstil Sanatı

Sanat, çağa ilişkin üretimleriyle, toplumsal değişmelerde aktif rol almış bir olgudur. Tarihe bakıldığında sanatın çağlar boyunca farklı gerçekliklere tanıklık ettiği ve bu gerçekliğe kayıtsız kalmadığı görülmektedir. Sanat eserlerine yansıtılan gerçeklik insanlar için önemli olandır ve gerçek hayattan alınmışlardır.

Modern sanatla birlikte disiplinlerarası sanatın sahip olduğu olanaklar gelişim göstermiştir. Sanatçı için önemli olan fikir, farklı malzemelerin de kullanılmasını ve bir söylem dili olarak sanatta yer almasına olanak sağlamıştır. Bu bağlamda 1960’larda geleneksel yapısının sınırlarını aşarak, tekstil de plastik sanatlarda bir kimlik kazanmıştır.

Tekstil, Endüstri Devrimi’ne kadar geleneksel değerlerle varlığını sürdürmüştür. Ancak her sanat disiplininde olduğu gibi tekstil de toplumların ilerlemesiyle farklı coğrafya ve kültürlerde kendi dinamiklerine göre şekillenerek, bir devinim kazanmış ve sanat kavramının içerisindeki yerini almaya başlamıştır. “Feministler için lif zanaati, alternatif sanat yapma tarihinin inşasında rol oynamıştır. Kadın geleneksel sanatçı ile çağdaş feminist sanatçı arasındaki ortak marjinallik, sanat dünyasında tanınma arayışının paradoksal amacını yerine getirirken aynı zamanda eleştirel bakış açısını desteklemiştir. Bu bağlamda, kadınlara özgü zanaatsal miras yeniden biçimlendirilmiştir” (Auther, 2008, s.31).

1960’lı yılların elverişli sanat ortamıyla birlikte tekstilin geleneksel kullanım biçimi ve temsil rolü, sanatçılara yeni ifade olanakları kazandırmıştır. Modern sonrası ortaya çıkan yaklaşımlardan etkilenen tekstil sanatçısının, diğer sanat disiplinlerinde olduğu gibi kimlik, sosyal-politik vb. toplumsal sorunlara odaklanmasını beraberinde getirmiştir. Hatta birçok tekstil sanatçısı eserlerini bu temeller üzerinden üretmiştir. “Toplumsal bir özne olarak sanatçının ve sanat esrinin hayatın anlamı ve insanın kendisi için bile olsa amacını sorgulaması kaçınılmazdır. Diğer bilim dallarının olduğu kadar, sanatın da temel sorunları bunlar. Çünkü sanatın biricik malzemesi, insan ve onun ilişkileridir” (Şimşek, 2000, s.264).

1960’lara kadar kadın işi olarak görülen tekstil, 1970 sonrası gelişen feminist sanat pratiklerinde, temsil aracı olarak kullanılmaya başlanmıştır. Judy Chicago, “The Dinner Party” (Res. 1-2) isimli; kadını sembolize eden üçgen biçiminde düzenlenmiş enstalasyon çalışmasında her türlü tekstil malzemesi

kullanılarak, kadının toplumsal imajını ve statüsünü görünür kılarak, yaşadıkları ve uğradıkları haksızlıkları betimleyerek bir gönderme yapmıştır.

Resim 1-2. Judy Chicago, “The Dinner Party”,seramik, porselen, tekstil, 1463x1463cm, 1974–79, Brooklyn Müzesi, ABD.

Feminist hareketlerle başlayan, toplumsal sorunların aktarımında kullanılan tekstil sanatı, yalnızca kadın kimliği üzerinden göndermelerle kalmamıştır. Sonraki yıllarda toplum içerisinde yaşanan her türlü sorunu betimlemede bir söylem dili olarak kullanılmaya başlanmıştır. Özellikle göç ve savaş temalarının aktarımında, farklı tekstil malzeme ve teknikleri kullanılarak kavramlaşmış sanatsal eserler üretilmiştir. “Öyle ki, kavramsal çalışmalar yapan sanatçılar, lif sanatçısı haline gelirken, lif sanatçıları da kavramsal çalışmalara yönelmişlerdir” (Sakalauskaite, 2012, s.38).

Tekstili estetik bir kullanma biçimi olarak ele alan Gülsün Karamustafa da önemli bir örnek oluşturmaktadır. Karamustafa, 1960 sonrası ekollerin birçoğunu denemiş gerek tuvallerinde gerek enstalasyonlarında göç, kimlik, bellek, toplumsal cinsiyet gibi pek çok farklı olguyu tekstil malzemesiyle görünür kılmıştır. Saten yorganlardan oluşturduğu “Mistik Nakliye” isimli enstalasyonu (Res. 3-4) kırsal kesimden kentlere yönelik göç sonucunda ortaya çıkan kültür çatışması bununla birlikte ortaya çıkan kültürel çatışmayı, melezleşme durumunu renkli görüntülerle eleştirel, çarpıcı bir söyleme dönüştürülerek, vurgulanmıştır.

Resim 3-4. Gülsün Karamustafa, “Mistik Nakliye”, 3. Uluslararası İstanbul Bienali, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Nejat F. Eczacıbaşı Sanat Müzesi, Feshane, 1992.

Toplumsal sorunların, sanat yoluyla yeniden topluma sunulması, üretilen sanat yapıtının hayata geçirilmesinde kuşkusuz malzemenin etkisi büyüktür. Karamustafa'nın bu durumda göç olgusunu; değişen yaşam biçimlerini kente uyum sürecini kullanmış olduğu yorganlarla ifade ettiği, toplumda yaşanan hafıza, bellek ve kültür kavramlarını da (Çalışkan, 2019, s.105) izleyiciyle sıcak bir bağ kuran tekstil malzemesiyle aktardığı görülmektedir.

3. Adrienne Sloane'un Sanatında Toplumsal Olaylar

Toplumsal değişim sürecinde, muhalif bir kimlik olarak sanatçının toplumsal olaylara bakışı ele alındığında, tarihsel bir okumanın olduğu fark edilmektedir. Bu nedenle sadece tarih yazarlarının değil, plastik sanatlarında sürekli başkalaşan bir dünyada, tarihe bir ayna tuttuğu ve bir belge niteliği taşıdığı görülmektedir. 1950 sonrası tüm dünyada sanatsal yapıtların hemen hemen hepsinin çıkış noktasında toplumsal olayların etkisi hissedilmektedir (Beuys, vd., 2005, s.111). Bu nedenle gerçekleri ortaya koyan sanatçılar toplumlarda pek istenmemişlerdir.

Toplumsal sorunların aktarılmasında, sanatçılar geleneksel malzemeler yanında hazır yapım ürünler, organik ve teknolojik nesneler, tekstil lifleri ve ürünleri gibi geleneksel sanat için uzak görünen malzemeler kullanmaya başlamışlardır (Usluca Erim, 2019, s.264).

Gerek kullandığı malzemeler gerekse mekânsal uygulamalardaki farklılıkları ile çağdaş sanatın günümüz temsilcileri arasına giren Adrienne Sloane'un eserlerinin özgünlüğü ve çalışmalarında toplumsal sorunları okuma noktasında dikkate değerdir.

1949 yılında, ABD'de doğan Adrienne Sloane, sanata değer veren bir ailenin yanında büyüdüğünü, bu nedenle küçük yaşlarda dokuma ve örme ile tanıştığını aktarmaktadır. Antropoloji alanında lisansını tamamlayan sanatçı, birkaç yılını Asya'da geçirdikten sonra, 1960'lı yılların sonlarına doğru birçok kültürle tanışma fırsatı bulduğunu ve bu durumun hem dünya görüşünü hem de sanatını etkilediğini belirtmektedir (Sloane, kişisel iletişim, Ocak 2021). Sanatçı, kendi çağının, fakat aynı zamanda evrensel konuları ele alırken bulunduğu ortamın zengin tarihsel bağlamını da akılda tutmaktadır. Sloane, uluslararası alanda sergiler açıyor, dersler veriyor aynı zamanda Bolivya ve Peru'daki ekonomik kalkınma projelerinde yerli dokumacılarla da çalışan aktif bir sanatçıdır.

Politik odaklı çağdaş bir tekstil sanatçısı olan Adrienne Sloane; toplumun her türlü problemini konu almaktan ve eleştirmekten çekinmediğini ve sanatı toplumsal bir inşa aracı olarak gördüğünü belirtmektedir. Bu nedenle ürettiği yapıtların, toplumda bir farkındalık uyandırmaya yönelik olduğunun ve sanatın eşsiz bir iyileştirme gücüne sahip olduğunun altını çizmektedir (Sloane, kişisel iletişim, Ocak 2021).

Tekstil sanatçısı Sloane'un eserlerinde anlatılmak istenen duygu ve düşünce tekstil materyallerle sembolik bir anlatıma dönüşmüştür. Politik bir duruş sergileyen sanatçının uygulamaları çoklu disiplin anlayışıyla sanat yapıtına dönüşerek, izleyiciye sunulmaktadır.

Sanatçının, 2008 yılında ürettiği “Fated Glory” (Res. 5-6) isimli eserinde savaşa karşı bir politik duruş sergilediğini görmek mümkündür. Pamuk iplik kullanılarak, örme tekniği ile üretilen çalışmada, ABD bayrağının insan bedenleriyle şekillendiği dikkat çekmektedir.

Resim 5-6. Adrienne Sloane, “Fated Glory”, 55x46cm, pamuk iplik, örme, 2008.

Dünya tarihinin en tartışmalı kavramlarından biri olan “savaş” konusunda oldukça özgün bir yaklaşım sergilediği görülen sanatçı yapıtı için;

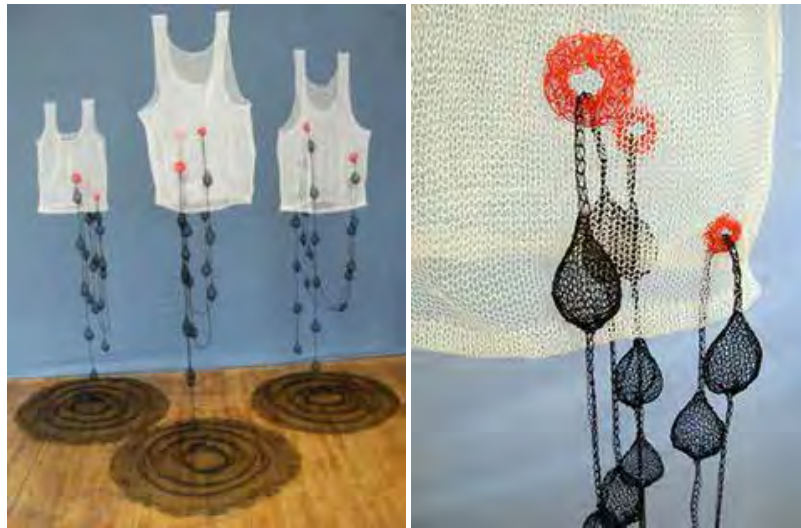
“Atölyemdeyken genellikle radyo haberlerini dinlerim, bu eseri ise Irak'taki savaşın haberlere hâkim olduğu bir dönemde yaptım. Siyasi durumla ilgili görsel, içgüdüsel ve sanatsal açıdan güçlü bir yorum yapmak ve aynı zamanda evrensel bir açıklama yapmak istedim. “Cost of War” adlı önceki bir çalışmada cesetler bana bayrak görüntülerini hatırlatacak şekilde yer alıyordu ki, bu durum benim için savaş karşıtı duygularımı daha da güçlü bir şekilde yansıtan “Fated Glory”nin ilham kaynağı olmuştu. “Fated Glory”, daha önceki birçok sergide ödül

kazanmıştır. Savaş karşıtı serilerim, 9/11'e karşı kişisel bir tepkiyi yansıtmaktadır” (Sloane, kişisel iletişim, Ocak 2021) açıklamasında bulunmuştur.

Sanatçıların, savaşa yönelik yaklaşımları; kendi bireysel söylemleri ile ifade ettikleri görülmektedir. “Sanat tarihi; pek çok sanatçının yaşanan toplumsal travmalara karşı kayıtsız kalmadığını, tersine onları üretici etkinliklerinin temel problemleri içine kattıklarını göstermektedir” (Aslan ve Karaaslan, 2016:45).

Bu konuda Sloane’un “Line of Fire” (Res. 7-8) adlı eleştirel yapıtını dikkate değer bir örnek olarak vermek gerekir. Tekstil malzemenin sağladığı olanakları iyi değerlendiren sanatçı, yapıtlarında çoğunlukla kavramsal bir söylem ile itici bir güç oluşturmaktadır. Sanatçı, yapmış olduğu savaş karşıtı eser üzerinden bazı okumalar gerçekleştirmiştir. Bu okumalarda çoğunlukla samimi ve gerçeklikten çok kopmadan mesajını izleyicisine ulaştırmaktadır. Pamuk iplik kullanarak, örmüş olduğu beyaz giysi, insan bedenini temsil etmektedir. Bedenlerin üzerinde oluşturulan dairesel kırmızı lekeler şiddeti ve kanı sembolize ederken, bu yaralar içinde siyah, aşağıya kadar sarkan siyah iplikler ise petrolü ifade etmektedir. Her bir öge arasındaki ilişki, savaşın insan bedeni üzerinde yarattığı tahribatı gözler önüne sermektedir.

Sloane ile gerçekleştirilen röportajda eserini; “Bu eser, toplu göç ve yarattığı toplumsal değişime karşı içgüdüsel bir tepkiydi. Bir bakıma grafiksel ve tematik olarak petrol savaşıyla ilgilidir. Yağ, mermi deliklerinden, petrol birikintilerine gömülü aşağıdaki yüzeylerde bulunan ağızlara damlamaktadır. Bu eser savaşla ilgili günlük haberleri anlama çabasından ve bizi içine çeken ağgözlülükle ilgili yorum yapma isteğinden ortaya çıkmıştır” (Sloane, kişisel iletişim, Ocak 2021) ifadeleriyle vurgulamaktadır.

Resim 7-8. Adrienne Sloane, “Line of Fire”, 74x79.5x55cm, pamuk iplik, örme, 2007.

Toplumsal sorunlar arasında küresel ısınma ve iklim değışikliği, bilimin önemli derecece üzerinde durduğu bir konu olduğu kadar, sanatçılarında kendi ifadeleriyle somutlaştırmaya çalıştıkları bir sorun olmuştur. “Varlıkları ve olayları anlamaya çalışırken sanat, doğayı ve olayları yansıtmada bilimden farklı bir anlatım eğilimindedir. Olayları kendine özgü bir diyalektik içinde ele alan sanatın oluşturduğu algı biçiminin, yaşanan bu sorun bağlamında bilgilenmeyi ve bilinçlenmeyi tetikleyebileceği ileri sürülmektedir” (Türe, 2014:226-227).

Küresel dünya ölçeğinde yaşanan olaylara kayıtsız kalmayan Sloane’un pratikteki yapıtları, duygu ve düşüncelerin bir ifadesi olarak, ayna görevi görmektedir. Sloane; sanat yapıtlarının sergilenmesini disiplinlerarası yaklaşımla gerçekleştirmektedir. Sanatçının “Leaking” (Res. 9) isimli enstalasyon çalışması, diğer eserlerinde olduğu gibi pamuk iplik kullanılarak, örme tekniği ile uygulanmıştır. Sloane, bu çalışmasında ise toplumsal sorunların en önemlileri arasında yer alan küresel ısınmaya karşı eleştirel bir yaklaşım sergilemiştir. Mavi renkte iplik kullanarak buzullarının erimesini ifade ederken, bu problemin ileriye dönük şiddete dönüşeceğini ise yere düşen kan damlalarıyla sembolize etmiştir. Çalışmalarının birçoğunu stüdyosunda radyo dinlerken uygulayan sanatçı: “eserlerimin birçoğu rahatsız edici haberlerin sürekli saldırılarına karşı içgüdüsel bir tepkidir. Bu eser, kontrolsüz iklim değışikliğinin risklerinden bahsediyor. Uluslararası eylem olmazsa, kesinlikle iklimsel sorunlar nedeni ile iklim mültecilerini ve daha sonra kaynaklar üzerinden olası kanı göreceğiz” (Sloane, kişisel iletişim, Ocak 2021) şeklinde açıklamaktadır.

Resim 9. Adrienne Sloane, “Leaking”, 40,5x36cm, pamuk iplik, örme, 2018.

Tekstil sanatçısı Sloane'un, küresel iklim değişikliğine dikkati çekmek için uyguladığı “Sea Change” (Res. 10) adlı eseri, bu probleme farklı bir gönderme yapmaktadır. Sanatçı, pamuk ipliğiyle duvara örme şeritler yerleştirerek, buzulları ifade etmiştir. Giderek damlalar şeklinde eriyen buzullar, iklim değişikliği üzerinde insan etkisinin algılanmasına katkı yapan Sloane'un önemli eserlerdendir.

Resim 10. Adrienne Sloane, “Sea Change”, 68x10.5x66cm, pamuk iplik, örme, 2009.

Tekstil malzemesi; fiziksel özelliklerinin yanı sıra esere katığı kavramsal değer ve ilettiği mesajlar konusunda oldukça etkili bir kaynak olmuştur. Lif sanatçısı Sloane'un eserlerinde, toplumsal problemlere yönelik iletmek istediği mesaj tekstil malzemesiyle daha güçlü bir görsele dönüşmüştür.

1960 sonrası yeniden biçimlenen sanatla birlikte, göç olgusu sanatsal dinamiklerde sıkça tema olarak kullanılmıştır. Sanatçıların, göç temasını görsel imgeler yoluyla dikkat çekerek, farkındalık uyandırma gayretinde oldukları görülmektedir.

Göç olgusunu, Sloane “Exodus” (Res.11) adlı eserinde küresel bir problem olarak yapıtında irdelemiştir. Sloane bu çalışmasında, öncelikli olarak savaşlar sonucunda göç etmeye mecbur bırakılan insanların acısı vurgulanmıştır. Pamuk ve metal ipliğin örme tekniğiyle bir kimlik kazandığı bu yapıt, farklı öğelerin bir araya gelip, çeşitli anlamlar yaratılmasından oluşmaktadır. Siyah metal iplik kullanılarak örülen dünya ve üzerine yerleştirilen örme kan damlaları, göç sonucunda yaratılan dramı ve acıyı sembolize etmektedir. Beyaz zemin üzerinde duvara yerleştirilen ayaklar, göç edenlerin dünyadaki akışları ve hareketini yansıtmaktadır. Sanatçı, vermek istediği mesajı: “Günümüzde dünya genelinde devam eden çok sayıda uluslararası mülteci krizi üzerinde bir anlatım gerçekleştirdim” (Sloane, kişisel iletişim, Ocak 2021) ifadeleriyle dile getirmektedir.

Resim 11. Adrienne Sloane, “Exodus”, 72x17.5x36cm, pamuk iplik, metal iplik, örme, 2013.

Tarih boyunca kadınların toplumdaki temsiliyeti ve rolleri tartışılan bir konu olmuştur. Her dönem farklı statülerde karşımıza çıkan kadın, bazı dönemlerde erkeklerle eşit, bazı dönemlerde ise erkek hegemonyası altına alınmak istenmiştir. Ancak kadını sembolize eden tarihteki gelişimlere bakıldığında tanrıça olarak karşımıza çıkmaktadır. Ataerkil düşünce biçimiyle kadının zamanla toplumdan soyutlandığı görülmektedir. “Paleolitik çağlarda ve Helenistik dönemde kadın, “doğurganlık” “bereket” ve “tanrıça” sembolleri ile tarif edilirken, sonraları Ortaçağ Avrupa’sında “içine şeytan kaçmış yaratık” olarak karşımıza çıkmaktadır. İlkçağlarda erkeğin avcılık toplayıcılık yapması, kadının ise erkeğinin getirdiği avı pişirmesi ve evle ilgilenmesi şeklinde başlayan işbölümünün zamanla modern çağın ataerkil yapısına evrilmesi, kadını eşitsiz bir dünya içinde yaşamaya zorlamıştır” (Akalın ve Baş, 2018:113).

Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinde yaşanan bu durum, özellikle 1960’lı yıllardan sonra ve Postmodernizmle birlikte önem kazanmış; felsefe, sosyoloji gibi alanlarda da pek çok çalışmaya konu olmuştur (Karacan, 2016:1079). Cinsiyet eşitsizliğine karşı sergilenen duruş birçok alanda olduğu gibi sanatta da hissedilmeye başlanmıştır.

Toplumsal cinsiyet politikalarını eleştirir nitelikte yapıtlar uygulayan sanatçılardan biri de Adrienne Sloane’dur. Sanatçının “No Strings Attached” (Res.12) isimli yapıtı, farklı formlarda keten ipliğiyle örülmüş kadın bedenlerinden oluşmaktadır. Kadının toplumdaki rolüne ironik bir giriş yapan eser, sanatçı tarafından; “Eserin ismi, pek çok sınırlama ve kısıtlamanın bağlı olduğu kadınların toplumdaki rolüyle tam bir tezat oluşturuyor” (Sloane, kişisel iletişim, Ocak 2021) şeklinde ifade edilmektedir.

Resim 12. Adrienne Sloane, “No Strings Attached”, 31x47cm, keten iplik, örme, 2006.

Eser, Karen Searle'ın 2008 yılında yayınladığı “Knitting Art” kitabının kapağında kullanılmıştır.

SONUÇ

Sanat olgusu, her dönemin toplumsal değişimlerine bağlı olarak, farklı konular üzerinde durmuştur. Bu nedenle sanatçı, bulunduğu zamanın koşullarından etkilenmiştir. Yaşadığı toplumun bir tanığı olan sanatçı, toplumda yaşanan sorunlar üzerinden sanatını gerçekleştirmektedir. Dolayısıyla, toplumda yaşananlara kayıtsız kalmayan sanatçı, gördüklerini etkili imgeler yoluyla izleyiciye sunmuş, bağımsız ve özgür düşünceleriyle muhalif bir kimlik konumunu almıştır.

Çağdaş sanatla birlikte malzeme, teknik ve sunum biçiminde yaşanan gelişmeler, sanatın söylem dilinde disiplinlerarası bir boyut kazandırmıştır. Bu olanaklar ekseninde, bilinen özelliklerinin ötesine geçen tekstilde çağdaş sanat pratiğinde bir kimlik kazanmıştır. Sanatçının duygu ve düşüncelerinin bir ifadesi olarak kullanılan tekstil sanatı, oluşturduğu algı biçimiyle yaşanan toplumsal problemlere de kayıtsız kalmamıştır. Bu bağlamda tekstil sanatçısı Adrienne Sloane'un eserlerinin kavramsal bir değer taşıdığı görülmektedir. Sanatçının incelenen eserlerinde, kullanılan tekstil teknik ve malzemelerinin yanı sıra farklı materyallerle toplumsal sorunları bireysel yorumlarıyla sanat eserlerine yansıttığı görülmektedir. Çağdaş bir dille ürettiği eserlerinin izleyici üzerinde etki ve farkındalık uyandıran bir etkisi olduğu açıktır.

Bir sanatçı eserini uygularken, vermek istediği mesajı sadece yapıtıyla sınırlı tutmayarak, aynı zamanda sergi mekânı ve sergileme biçiminin de izleyiciye aktarmaya çalıştığı kavram ya da duygu üzerindeki etkisini de düşünerek işe koyulmaktadır. Bu nedenle dünyada yaşanan toplumsal problemleri, görsel bir dille izleyiciye aktaran Sloane'un eserleri, tekstil malzemesinin sağladığı olanaklarla, farklı biçimlerde ve farklı sergi mekânlarında izleyiciye sunulurken, daha etkili kılınmıştır.

Sonuç olarak; toplumsal sorunların, aktarımında bir araç olarak kullanılan sanatın, itici bir güç olduğu tartışılmazdır. Bu nedenle Sloane gibi diğer sanatçıların da malzemenin olanaklarını kullanarak, toplumsal sorunlara bireysel söylemler getirmeleri, konuya farkındalık sağlayarak, toplumsal problemler karşısında insanlığın bilinçlendirilmesine katkıda bulunulacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Alıcı, B. (2014). “Reklâm Bir Sanat Mıdır?”.*Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(1): 90-117.
- Antmen, A.(2008). *20. Yüzyıl Batı Sanatında Akımlar*, Sel Yayıncılık: İstanbul.
- Auther, Elissa, 2008, Fiber Art and the Hierarchy of art and Craft, *The Journal of Modern Craft*, Volume I March, pp.13-34.
- Akgül, K. (2012). “Sanatsal Verilerle Edinilen Güç ve Eleştirel Bakış”, *Yedi, DEÜ GSF Dergisi*, 7:9-13
- Akalın, T.,Baş, R. (2018). “Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliğinin Kadın Sanatçılara Yansıması”, *Marmara Üniversitesi Kadın ve Toplumsal Cinsiyet Araştırmaları Dergisi*, 2(2),112-128.
- Arıkan, K. (2018). “Sanat Siyaset İlişkisi Bağlamında Politik İmge”, *Journal of Arts*, 1(2): 25-38.
- Aslan, E., Karaaslan, S. (2016).“Sanatta Gerçekçilik Kavramına Savaş Olgusu Üzerinden Bakmak”, *İdil Dergisi*, 28(6), 45-63.
- Beuys J., Kounellis J., vd. (2005).*Bir Katedral İnşa Etmek*, Çev. Akmet Cemal, Sel Yayıncılık: İstanbul.
- Bolat Aydoğan, E. (2008). “Walter BENJAMİN ve Sanat Yapıtının 'AURA'sı”,*Akdeniz Sanat Dergisi*, 1(2).27-33.
- Çalışkan, S. (2019). “Gülsün Karamustafa’nın Eserlerinde Köyden Kente Göç ve Kimlik Olgusu”, *Kırklareli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(2): 97-106.
- Ersoy, A. (2002). *Sanat Kavramlarına Giriş*, Yorum Sanat Yayıncılık: İstanbul.
- Ersoydan, M., Y. (2012). “Tarihsel Süreçte Batı Toplumunda Sosyolojik Olgular ve Sanatçı”, *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum Eğitim Bilimleri ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1(3), 31-39.
- Hadjinicolaou, N. (1996). *Sanat Tarihi ve Sınıf Mücadelesi*, Çev. Halim Spatar, Kaynak Yayınları: İstanbul.
- Karacan, N. (2016). “Toplumsal Cinsiyet Kavramı, Yeniden İnşası ve Sanata Yansımaları”, *İdil Dergisi*, 5(24). 1079-1093.
- Korkmaz, D. (2018). “Sanat Siyaset İlişkisi Bağlamında Politik İmge”, *Journal of Arts*, 1(2).25-38.
- Sakalauskaite, J., (2012). “Lif Sanatı’nın Kavramsal Sanatla İlişkisi” 1. *Uluslararası Moda ve Tekstil Tasarımı Sempozyumu*, Antalya.

- Şimşek, A. (2000). *Sanat ve İktidar*, Ümit Yayıncılık: Ankara.
- Tunç, H. (2018). *Handan Tunç ile Sanat Üzerine*, Alter Yayınları: Ankara.
- Türe, C. (2014). “Küresel İklim Değişikliğinin Toplumsal Algısında Görsel Sanatların Rolü”. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, 6 (6), 224-239.
- Usluca Erim, Ö. (2019). “Sanatsal Bir İfade Aracı Olarak Tekstil”, *İdil Dergisi*, 8(54).263-273.
- Üner, Ö. (2013). “Sanat ve Siyaset İlişkisi” *Sanat ve Siyaset Sempozyumu*, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Yılmaz, E. (2008). “Toplumsal Değişme ve Sanat İlişkisi Üzerine Bir Deneme”, *Edebiyat Dergisi*, 20:30-45.

Kişisel İletişim

Adrienne Sloane, kişisel iletişim, Ocak 2021.

Görsel Kaynaklar

- Res. 1-2.** <https://smarthistory.org/judy-chicago-the-dinner-party/> (Erişim Tarihi: 01.01.2021).
- Res. 3-4.** <https://archives.saltresearch.org/handle/123456789/9881> (Erişim Tarihi: 01.01.2021).
- Res. 5.** <https://ohiocraft.org/ocm-exhibitions/past/2014-2/figure-it/sloane-faded-glory/> (Erişim Tarihi: 20.01.2021).
- Res. 6.** <https://tr.pinterest.com/pin/512566001313885063/> (Erişim Tarihi: 01.01.2021).
- Res. 7.** <https://maiwahandprints.blogspot.com/2013/04/lecture-adrienne-sloane.html> (Erişim Tarihi: 01.01.2021).
- Res. 8.** <https://tr.pinterest.com/pin/334392341059939973/> (Erişim Tarihi: 01.01.2021).
- Res. 9.** <https://www surfacedesign.org/author/aonels/> (Erişim Tarihi: 01.01.2021).
- Res. 10.** <https://adriennesloane.com/selected-work> (Erişim Tarihi: 01.01.2021).
- Res. 11.** <https://theumbrellaarts.org/person/adrienne-sloane-0> (Erişim Tarihi: 20.01.2021).
- Res. 12.** <https://tr.pinterest.com/pin/184366178465893312/> (Erişim Tarihi: 20.01.2021).